

KAPITTEL 4

Drammensundersøkelsen: Kulturbruk og deltagelse blant 9.klassingene

På de følgende sidene presenterer og analyserer vi de viktigste resultatene fra vår undersøkelse blant niendeklassingene i Drammen kommune. Formålene med å presentere disse resultatene er flere. For det første viser de hvordan variasjon i kulturbruk og kulturdeltagelse blant et årskull innenfor en enkelt kommune kan arte seg. For det andre viser denne undersøkelsen og resultatene fra den hvordan en undersøkelse *kan* gjennomføres, og vi diskuterer både styrker og svakheter ved denne fremgangsmåten for å skaffe informasjon om et ungdomskull. Det tredje og mest overordnede formålet ligger i det sentrale poenget med denne boka: Godt og treffsikkert og vellykket kulturarbeid blant barn og unge er avhengig av et flerdimensjonalt kunnskapsgrunnlag. I dette kunnskapsgrunnlaget inngår undersøkelser av hva barn og ungdom gjør og ikke gjør på fritiden, og vurderingene deres av det tilbudet som finnes i lokalmiljøet.

Undersøkelsen og spørsmålene

Høsten 2013 og vinteren 2014 gjennomførte vi altså en undersøkelse blant niendeklassingene ved de seks ungdomsskolene i Drammen. I forkant av undersøkelsen ble det utarbeidet en serie spørsmål som skulle rettes mot elevene. Vi var interessert i ungdommens bruk av kultur, deres tidsbruk på ulike aktiviteter, hvilke kulturelle arenaer de oppsøkte, hva de ønsket seg, og hva de syntes de manglet av tilbud, samt hvordan de vurderte det kulturelle tilbudet i Drammen mer allment. I tillegg ville vi kartlegge kjønn, skoletilknytning og foreldrenes fødested, for å kunne knytte resultatene til noen relevante variabler. I kortform kan vi beskrive dette som en måling av ungdommens *kulturelle engasjement* – både hva de gjør, hva de bruker tid på og hva de kunne ønske å gjøre mer av.

For å dekke disse ulike temaene endte vi opp med følgende liste over spørsmål, som vist i tabell 4.1.

Tabell 4.1. Spørsmål og svaralternativer i Drammensundersøkelsen.

Er du jente eller gutt?	
Hvilket land/landområde er du født i?	Norge og generelle landområder: Norden, Vest-Europa, Asia (unntatt Tyrkia), Afrika o.l.)
Hvilket land/landområde er moren din født i?	Samme valgmuligheter som over.
Hvilket land/landområde er faren din født i?	Samme valgmuligheter som over.
Hvor mange ganger har du besøkt følgende tilbud eller arrangement de siste 12 månedene?	Idrettsarrangement (som publikum), Bibliotek Kino, Kunstutstilling, Konsert, Museum, Teater/musikal/revy, Ballett-/danseforestilling, Opera, (Kultur) festival, Tros-/ livsynsmøte)
Har du deltatt i noen av følgende aktiviteter det siste året?	Liste over aktiviteter: Skating i skateanlegg, Spilt i korps, Vært i speideren, Sunget i kor, Politisk arbeid, Individuell trening, Organisert sport/idrett, Møter i natur-/miljøorganisasjoner, Religiøse foreninger, Annen organisasjon, Treningssenter, Fritidsklubb/fritidssenter, Deltatt i amatørteater, Deltatt i organisert dans, Spilt musikk sammen med andre, Spilt instrument regelmessig, Driver med billedkunst / kunsthåndverk, Fotografert, Laget musikk på PC, Vært på kurs (f.eks. i musikk, dans, foto o.l.). Svaralternativer: Aldri, 1-2 ganger i året, 3-10 ganger i året, Mer enn én gang i måneden, Ca. en gang i uka, Flere ganger i uka.
Har du sluttet med noen av de følgende aktivitetene?	Samme liste over aktiviteter som forrige spørsmål.
Hva var grunnen til at du sluttet med disse tingene?	Det var ikke gøy lenger, Jeg hadde ikke tid, Jeg hadde ikke råd, Vennene mine sluttet, Jeg fikk andre interesser, Andre grunner, utdyp.
Hvor ofte gjør du disse tingene?	Leser en bok, Leser en e-bok, Leser tegneserier Leser (papir)aviser, Leser blader, Kikker på nettaviser, Ser video på YouTube, Ser på TV, Ser på Nett-TV (nrk.no, TV2 Sumo, Netflix o.l.), Spiller spill på mobil/lpad/nettbrett/lpod, Spiller spill på PC, Spiller på konsoll (Wii, Playstation, Xbox o.l.), Hører på musikk på strømmetjeneste (Spotify, Wimp o.l.), Hører på musikk på YouTube, Hører på musikk på CD el. LP, Er på Facebook, Ser en videosnutt eller hører musikk via Facebook. Svaralternativer: fra Aldri til Flere ganger om dagen.
En helt vanlig tirsdag – hvor mange minutter tror du at du holder på med de tingene vi akkurat spurte om?	Samme liste over aktiviteter som i forrige spørsmål.
Omtrent hvor mange ganger har du besøkt følgende steder de siste tolv månedene?	Drammensbiblioteket, Fjell bibliotek, Drammen kulturskole, Matendo, G 60, Nøstehallen, Union Scene, Drammens Teater, KinoCity.

Spørsmål	Svaralternativer
Hvor viktig er følgende steder for deg?	Samme liste som i forrige spørsmål. Svaralternativer: Veldig viktig, Litt viktig, Ikke viktig.
Hvor enig er du i følgende påstand: «Drammen har et bra kultur- og fritidstilbud til ungdom på min alder»?	Helt uenig, Ganske uenig, Helt enig, Vet ikke.
Hva kunne du tenke deg å gjøre mere av?	
Hva slags kultur- og fritidstilbud savner du i Drammen?	Ungdomsklubber, Flere eller andre konserter, Kafeer for ungdom, Bedre kinotilbud, Flere el. bedre idrettsanlegg, Flere eller andre teaterforestillinger, Flere steder å drive med dans, musikk o.a., Savner ikke noe. Andre ting? (åpent felt)
Har du hørt om Den kulturelle skolesekken?	
Visste du at Den kulturelle skolesekken formidler kultur (teater, konserter osv.) til skolen din?	
Hva synes du om Den kulturelle skolesekken?	
Hva skal til for at du skulle bruke de følgende tilbudene oftere?	Samme liste over tilbud som i tidligere spørsmål. Svaralternativer: 1. At det var lettere å komme seg dit, 2. At det var billigere eller gratis, 3. At de hadde åpent lengre eller oftere, 4. At de hadde andre tilbud som passet med min smak, 5. At det var andre folk der, 6. At jeg fikk lov av foreldrene mine, 7. Ikke aktuelt uansett, 8. Vet ikke.
Er det andre ting som kunne gjort at du brukte disse tilbudene oftere?	
Hvorfor tror du såpass få på din alder går på teater, konserter og utstillinger?	
Er det noe annet du har lyst til å legge til helt til slutt?	

Når disse spørsmålene skulle utarbeides, var det flere hensyn å ta og flere utfordringer som måtte møtes. For det første var vi avhengige av å etterspørre noen grunnleggende variabler, som de øvrige resultatene kunne holdes opp mot. Vi endte opp med å etterspørre kjønn, skole, fødeland/-landområde, fødeland/-område til mor og far. Vi kunne også valgt å etterspørre andre mer klassiske sosioøkonomiske variabler, som mors og fars utdanning, yrke og eventuelt inntekt. På grunn av potensielt varierende kvalitet på disse svarene og på grunn av forskningsetiske forhold, var det mest hensiktsmessig å utelate slike spørsmål. Det vi *ikke* kunne

utelate, var spørsmål om kulturell, etnisk eller nasjonal bakgrunn. Dette er et velkjent minefelt av etiske og kulturanalytiske problemstillinger, der det er en utfordring å stille spørsmål som både er ikke-stigmatiserende og som samtidig gir analytisk relevante svar. Vi valgte å knytte disse spørsmålene til *fødested*, i tråd med den praksis som også følges av Statistisk sentralbyrå (SSB). Både statsborgerskap, nasjonal identitet, kulturell identitet og religiøsitet er mer flyktige og uforutsigbare parametre, som *kan*, men ikke *behøver* stå i et forutsigbart forhold til det land man er født i.

Med en tilpasset variant over hvordan SSB deler inn landområder for statistikkformål, kunne elevene velge blant disse kategoriene for fødeland/-område for seg og foreldrene sine: Norge, Norden unntatt Norge, Vest-Europa unntatt Norden, EU-land i Øst-Europa (f.eks. Polen, Bulgaria, Estland), Øst-Europa unntatt EU-land (f.eks. Serbia, Albania), Afrika, Asia (unntatt Tyrkia), Tyrkia, Nord-Amerika, Sør- og Mellom-Amerika, Oseania (f.eks. Australia og New Zealand).

En annen utfordring som måtte møtes, var å sette opp kategorier for kulturaktiviteter som var treffsikre og relevante for målgruppen. Irrelevante kategorier ville ikke fanget opp det som undersøkelsen var ute etter å få svar på. Vi valgte en kombinasjon av tidligere brukte inndelinger av kulturaktivitet og nyetablerte kategorier. For det vi kan kalle tradisjonell kulturaktivitet; særlig i betydningen *publikumsaktiviteter*, benyttet vi oss av den samme inndelingen som SSB bruker i sin kulturstatistikk. Dette bunnet særlig i ønsket om å kunne sammenligne data fra denne undersøkelsen med data fra det nasjonale Kulturbarometeret som SSB publiserer hvert fjerde år, jf. kapittel 3. I tillegg ønsket vi en mulighet for også å kunne teste ut hvordan nasjonalt definerte parametre for kulturstatistikk fungerer i en slik mer dyptgående studie av en hel alderskohort i en kommune.

I spørsmålene om egenaktivitet og mediebruk konstruerte vi våre egne lister. Et utgangspunkt for begge disse listene var et *bredt* kulturbegrep. For egenaktivitet inkluderte vi dermed en rekke aktiviteter som kan kategoriseres som fritids- eller idrettsaktiviteter, som f.eks. politisk arbeid, møter i natur- og miljøorganisasjoner, individuell trening m.m. Dette ble gjort fordi det åpner for muligheten til å relatere kulturbruk i

smalere betydning til hvordan ungdom ellers bruker fritiden sin. Samtidig gir det også muligheten til å sammenholde tallene med resultater fra andre ungdoms- og fritidsundersøkelser, både på lokalt og regionalt plan. Når det gjelder mediebruk, valgte vi også der å inkludere en rekke ulike aktiviteter, både med mer eller mindre eksplisitt kulturelt innhold og mer generell mediebruk. Vi inkluderte derfor aktiviteter som sosiale medier, PC- og konsollspill, TV-titting og avislesing, både på papir og på nett.

Fordeling av svar på skoler, kjønn og landbakgrunn

Av 618 svar på spørsmålet om kjønn var 324 jenter og 294 gutter, tilsvarende 52 % jenter og 48 % gutter. Svarene fordelte seg slik på de ulike skolene (inkluderer besvarelser med både noen og alle spørsmål besvart):

Tabell 4.2. Besvarelser fordelt på skoler.

Skole	Antall besvarelser	Elever i 9. klasse
Gulskogen	58	77
Marienlyst	143	176
Svensedammen	160	179
Galterud	88	96
Kjøsterud	96	116
Børresen	58	96
Annen skole	5	-
Sum	608	740

Av uklar grunn har fem elever svart at de går på en annen skole. Disse svarene er fjernet fra de fleste av resultatoversiktene i denne boka (jf. omtale av hvordan dataene er rensket på s. 71–72).

Spørsmål 2, 3 og 4 i undersøkelsen gjaldt eget, mors og fars fødeland. En relativt liten andel av elevene er født i et annet land enn Norge. For å lage et mål på kulturell/geografisk bakgrunn har vi sett svarene på spørsmålene om mors og fars fødeland i sammenheng. Her har vi benyttet oss av den samme operasjonaliseringen av «innvandrere» og landbakgrunn

som Statistisk sentralbyrå opererer med i sine oversikter over den norske befolkningens sammensetning. Denne er bygget opp slik at dersom mor eller far er norskfødt, regnes man som norsk. Dersom verken mor eller far er født i Norge, regnes man som å ha bakgrunn fra det landet som mor er født i.

Med denne forståelsen av landbakgrunn fordeler elevene seg som vist i tabell 4.3. Her er europeiske land slått sammen i én kategori.

Tabell 4.3. Besvarelser fordelt på landbakgrunn.

Landbakgrunn	Antall
Norge	452
Europa	42
Afrika	15
Asia	58
Tyrkia	36
Resten (Amerika, Oseania)	5

I neste kapittel presenterer vi noen koblinger mellom skoler/kjønn/landbakgrunn og svar på undersøkelsen.

Resultater og gyldighet. Hvor raskt blir kulturbruksundersøkelser utdaterte?

De resultatene som vi presenterer i dette og i det neste kapittelet, har rukket å bli mellom fire og fem år gamle. Hvordan kan vi vite at de fremdeles har gyldighet og relevans? Vi har tidligere i boka argumentert for at spesielt den utviklingen som gjelder digitale kulturtilbud, endrer seg raskt, slik at data som er noen år gamle, har begrenset gyldighet. Likevel, som vi argumenterer for i det følgende, tror vi resultatene fra undersøkelsen i Drammen viser et bilde og noen mønstre som på langt nær har gått ut på dato. Noen trender kan ha forsterket seg eller blitt svekket, men vi vil mene at det overordnede bildet fremdeles er slik våre resultater indikerer. Dette er det flere grunner til. En av disse har med den konkrete teknologiske utviklingen å gjøre. På dette området er avstanden i tid mellom

2008 og 2013 langt større enn avstanden mellom 2013 og 2018. Mellom 2008 og 2013 hadde smarttelefonen sitt definitive gjennombrudd, med iPhone som den dominerende merkevaren. Dette har som kjent endret vårte liv, vår kommunikasjon og våre medie- og kulturvaner, ikke minst blant den yngre generasjonen blant oss. Denne revolusjonen, for å bruke et forslitt begrep, fant sted i nettopp denne femårsperioden. Den påfølgende perioden, mellom 2013 og i dag, har utviklingen heller vært preget av en viss forsterkning av et allerede eksisterende mønster. Dette ser vi f.eks. i statistikk over tilgangen til smarttelefoner blant barn og unge. I den undersøkelsen om medievaner som jevnlig gjennomføres av Medietilsynet, Barn og medier, ser vi hvordan denne utviklingen har vært fra 2014 til 2018:

Har du mobiltelefon?	ALDER								
	9-11 år			12-14 år			15-16 år		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018	2016	2018	
Ja, en egen smarttelefon (iPhone eller lignende)	67	81	87	90	95	97	97	99	
Ja, jeg har en egen mobil (ikke smarttelefon)	18	9	9	7	3	2	1	0	
Ja, jeg deler en mobil med andre i familien	4	3	1	1	0	0	1	1	
Nei	11	7	4	3	2	1	1	0	

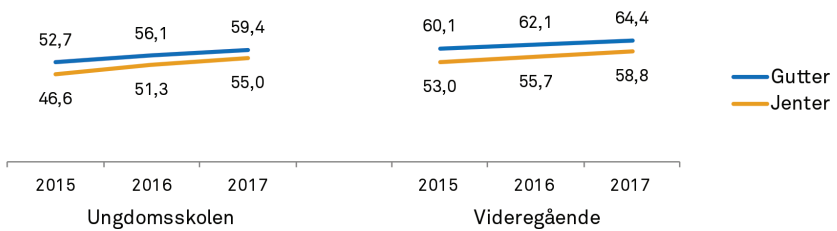
Figur 4.1. Faksimile fra Barn og medier 2018, s. 13.

I vår primære aldersgruppe, 14–16-åringene, er det snakk om en utvikling som har gått fra «nesten alle» til «i praksis alle», når det gjelder fire års utvikling på tilgang til den primære underholdningsmaskinen i alle ungdommers liv. Med andre ord har ikke bildet når det gjelder teknologisk tilgang på dette området, endret seg i særlig grad. Både dagens femtenåringene og de femtenåringene som tok del i vår undersøkelse, kan beskrives med begrepet *digitalt innfødte*, i motsetning til den generasjonen forfatterne av denne boka representerer – *digitale innvandrere*.

Et annet område hvor vi kan anta at det har skjedd en viss utvikling, er den tiden som faktisk brukes foran ulike skjermer – mobiltelefon, nettbrett, datamaskin og TV. Dette er et tema som jevnlig blir undersøkt av både Ungdata og Medietilsynets undersøkelser. Begge disse kildene bekrefter at det i løpet av de siste fem årene har vært en økning i prosentandelen

som bruker mye tid på ulike skjermaktiviteter. Ungdata 2018 rapporterer at rundt seks av ti bruker mer enn tre timer daglig foran en skjerm, og at denne andelen har vært økende de siste årene (Ungdata, 2018, s. 3).

Prosentandel som bruker minst tre timer daglig foran en skjerm – etter kjønn og skoleslag over tid

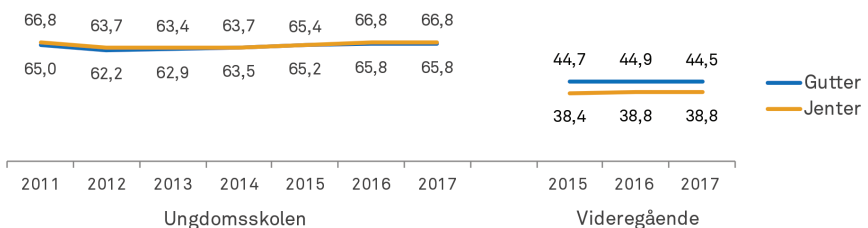

Figur 4.2. Faksimile fra Ungdata 2018, s. 59.

Som figur 4.2 viser, er det snakk om tydelige, men ikke oppsiktsvekkende endringer i bruksmønstre. En tilsvarende utvikling er dokumentert av Medietilsynets undersøkelse *Barn og medier 2018* (Medietilsynet, 2018). En vesentlig endring er det, riktignok, på *hvilke* medier / sosiale medier det brukes tid på. Der Facebook var dominerende i 2013, er Snapchat dominerende i dag, for å si det enkelt. Det har imidlertid mindre betydning for den generelle fortolkningen av resultatene i vår undersøkelse.

Når det gjelder organiserte fritidsaktiviteter, viser tallene fra Ungdataundersøkelsene et svært stabilt mønster over tid. Andelen som er aktive i en fritidsorganisasjon, har vært svært jevn over de siste syv årene, som vises i figur 4.3:

Prosentandel som er aktive i fritidsorganisasjon – etter kjønn og skoleslag over tid

Figur 4.3. Faksimile fra Ungdata 2018, s. 47.

De endringene som måtte ha skjedd i de allmenne livsvilkårene til ungdom i Norge siden 2010, har tilsynelatende ikke gjort utslag på denne delen av ungdoms fritid. Ytterligere en kilde som kan si noe allment om den overordnede utviklingen i fritids-, kultur- og mediebruk de siste årene, er SSBs kulturbruksundersøkelser, som vi beskrev i forrige kapittel. Som vist i oversikten på s. 55 er det generelle bildet av kulturbruksmønstrene blant 9–15-åringene nokså stabilt over en rekke år.

Hvis vi altså ser på øvrige kilder til informasjon om barn og unges fritid, medievaner og kulturbruk, er det liten grunn til å anta at bildet i dag er vesensforskjellig fra det som tegnes av vår spørreundersøkelse. Tilgangen til smarttelefoner og tid brukt på skjermaktiviteter har økt noe, men for øvrig er det en stor grad av kontinuitet og stabilitet over de siste 3–5 årene på dette området. Med andre ord mener vi det er solid grunnlag for å hevde at de resultatene som vi presenterer i dette og det neste kapitlet, fremdeles er relevante og beskrivende for den fritiden som på ulike måter fylles med innhold av ungdom i Drammen.

Gjennomføring av undersøkelsen

Surveyen ble distribuert ved hjelp av det elektroniske spørreskjema-verktøyet SurveyXact. Distribusjonen skjedde ved at en lenke ble sendt til klasselederne ved de ulike ungdomsskolene. Denne ble sendt til alle ungdomsskoler i Drammen kommune: Galterud, Børresen, Gulskogen, Kjøsterud, Marienlyst og Svensedammen skoler. For alle skolene ble undersøkelsen sendt til alle klasser på 9. trinn. Systemet ble satt opp slik at et individuelt skjema åpnes når lenken klikkes på. Dermed er også gjennomføringen av undersøkelsen anonymisert. Undersøkelsen ble hovedsakelig gjennomført i november 2013, og skolene ble gitt to uker som den skulle gjennomføres innenfor. På grunn av uforutsette forsinkelser var det likevel noen elevklasser som besvarte undersøkelsen i desember 2013 og januar/februar 2014. På forhånd var lærerne ved de ulike skolene informert om undersøkelsen, spørsmålene og om det prosjektet surveyen var en del av.

Svarprosent og deltagelse

Gjennomgående var det en høy svarprosent og deltagelse på undersøkelsen. Alle skolene deltok, samtidig som det var noe variasjon i antall elever som besvarte spørsmålene i hver klasse.

Den endelige svarprosenten avhenger av hvordan man regner ut det totale elevtallet. Her kan vi på den ene siden velge enten det totale antallet elever som er registrert på 9. trinn i Drammen kommune, antall elever som var til stede på skolen da undersøkelsen ble gjennomført, eller bruke elevtallet i de klassene som faktisk deltok i undersøkelsen. På den andre siden kan vi velge enten tallet på elever som åpnet undersøkelsen; som besvarte en mindre eller større del av undersøkelsen, eller som besvarte alle spørsmålene. Disse valgene gir oss litt ulike tall på den faktiske svarprosenten.

Ifølge Grunnskolens informasjonssystem (GSI) var det i skoleåret 2013/2014 til sammen 740 elever på de seks skolene. Disse fordelte seg som vist i tabell 4.4.

Tabell 4.4. Antall elever i 9. klasse på ungdomstrinnet i Drammen, skoleåret 2013/2014. Kilde: GSI.

Skole	Elever i 9. klasse
Gulskogen	77
Marienlyst	176
Svensedammen	179
Galterud	96
Kjøsterud	116
Børresen	96
Sum	740

Det samlede antallet elever som besvarte hele eller deler av undersøkelsen, var 665. Det gir en brutto svarprosent på ca. 90 %, dersom vi tar det samlede elevtallet på 9. trinn som utgangspunkt. Samtidig er det flere momenter som kompliserer denne utregningen. For det første er det usannsynlig at alle 740 elever har vært til stede på skolen de dagene klassene har arbeidet med å besvare undersøkelsen. Det vil si at det antallet som *netto* har fått distribuert undersøkelsen, trolig er noe lavere enn 740. Vi har imidlertid ikke oversikt over sykdom og fravær

for de ulike skolene. For det andre er det slik at underveis i undersøkelsen er det flere elever som har falt fra etter å ha svart på noen av spørsmålene. Dette kan skyldes flere forhold. Noen få har rapportert om at de hadde tekniske problemer med å komme tilbake til spørreskjemaet etter å ha lukket det underveis. Andre har av andre grunner ikke fullført skjemaet. Dette har gjort at antallet respondenter er høyere på undersøkelsens tidligere spørsmål enn for de senere spørsmålene. Tallet på elever som har svart på de første tre spørsmålene, er ca. 640, mens tallet for elever som har besvart alle spørsmålene, er ca. 530. Det er samtidig viktig å understreke at vi ikke har noen grunn til å tro at det er systematiske skjevheter i dette gradvise frafallet underveis i undersøkelsen. Dermed vil vi behandle resultatene som likeverdige og representative, selv om antallet respondenter for hvert enkelt spørsmål varierer noe.

Dette vil med andre ord si at avhengig av utregningsmetode, vil svarprosenten på undersøkelsen ligge mellom 72 % (530 fullførte svar av 740 elever) og 95 % (665 påbegynte svar av nettodistribuerte undersøkelser beregnet til 700 (5 % frafall pga. sykdom o.a.)). Vi kan uansett trygt konstatere at undersøkelsen har nådd bredt ut, og at den høye svarprosenten sikrer solide og dekkende data for denne aldersgruppen i Drammen kommune.

Behandling av svar

Svarene på undersøkelsen har gjennomgått en første *rensing* før analyser og resultater er generert. Siden mange av spørsmålene ikke har definert en øvre grense for svar der det skulle oppgis tall, særlig der det etterspørres antall besøk, bruk av tid m.m., har enkelte av elevene svart «99 999 999» på antall leste bøker, 10 000 minutter brukt hver tirsdag på dataspill o.l. Slike besvarelser er nødvendigvis lite seriøse og ødelegger en troverdig utregning av gjennomsnitts- og mediantall. Derfor har vi systematisk gjennomgått svarene for å luke ut de usannsynlige besvarelsene – tullelsene. Her har vi fjernet hele besvarelsen. Samlet ble 47 besvarelser fjernet fra datasettet, og disse er ikke inkludert i beregningen av resultater.

Vi har benyttet følgende fremgangsmåte for å skille ut de usannsynlige svarene:

- På spørsmålet om hvor mange ganger man siste 12 måneder har besøkt et gitt tilbud (både generelle aktiviteter og lokale arenaer), har svar som setter opp en gitt kulturaktivitet mer enn 365 ganger i året blitt fjernet.
- På spørsmålet om hvor mange minutter man bruker på en gitt medieform en vanlig tirsdag, er svar på over 720 minutter fjernet.

Ved åpne svarkategorier vil det nødvendigvis også være gode muligheter for usaklige, usannsynlige og humoristiske svar. Ikke alle disse er redigert ut, primært fordi disse ikke påvirker kvantitative utregninger av resultater.

Mulige feilkilder

Å gjennomføre en survey av dette slaget rettet mot denne målgruppen vil nødvendigvis innebære noen metodiske utfordringer. Hvordan vet vi at svarene er riktige, at de er dekkende, og at de gir et analytisk relevant bilde av kulturbruken til et ungdomskull i Drammen? Som vist ovenfor har vi gjennomgått svarene for å utelukke de respondentene som åpenbart har gitt feilaktige svar. Samtidig har vi ingen garanti for at de resterende svarene er korrekte og ærlige. Det er også ulike typer spørsmål i undersøkelsen og med det ulike typer feilkilder. Enkelte av spørsmålene er rent deskriptive og kategoriske – hvor er du og familien din født, holder du på med disse aktivitetene, har du hørt om Den kulturelle skolesekken osv. Andre spørsmål etterspør ungdommenes egen vurdering – hva de synes og tror: hvor viktige er disse stedene for deg, hva savner du i Drammen, hvor enig er du i at Drammen har et godt kulturtilbud. En tredje kategori spørsmål ber ungdommene om å anslå noen tall for egen kultur- og mediebruk: hvor ofte gjør du disse tingene, hvor mange ganger har du brukt disse tilbudene, hvor mange minutter holder du på med disse aktivitetene m.m.

En svakhet med tidsbruksundersøkelser er at de stiller store krav til respondentenes hukommelse (jf. Haraldsen, 1999, s. 166). Det er ofte

vanskelig å anslå hvor mye tid man vanligvis bruker på en aktivitet. For å gjøre det enklere å svare, og slik øke undersøkelsens presisjon, har vi knyttet mange av spørsmålene til et konkret tidsrom, f.eks. har vi spurt «Hvilke steder har du besøkt de siste 12 månedene?», slik også andre kulturbruksundersøkelser, som f.eks. Norsk kulturbarometer, gjør. Likevel er det viktig å være klar over at besvarelsene er basert på respondentenes hukommelse, og altså ikke på utvetydig statistikk, telling eller tidsmåling.

For de deskriptive og/eller kategoriske spørsmålene vil vi anta at feilkildene er ganske få, blant annet fordi dette er enkle spørsmål å svare på. Spørsmål om vurderinger eller synspunkter er litt mer usikre, men her er det samtidig den individuelle vurderingen vi etterspør. Denne vurderingen kan være farget av dagsform, av konteksten for gjennomføringen av undersøkelsen eller andre faktorer, men vi har all grunn til å anta at den representerer en relevant vurdering fra den enkelte elev. Vi så også at når kvantitative tullebesvarelser ble fjernet fra datasettet, forsvant også de fleste åpenbart feilaktige, humoristiske eller obskøne svarene fra disse kategoriene.

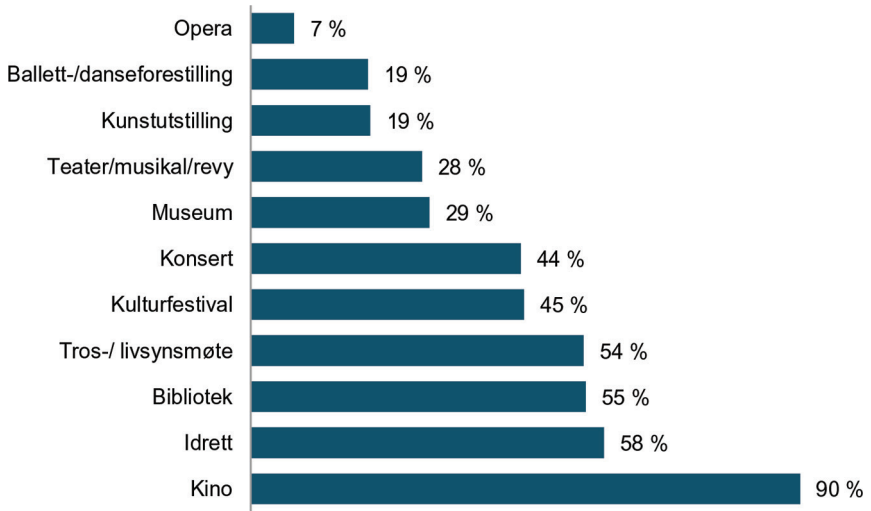
Kulturdeltagelse som publikum

Den ene delen av vår spørreundersøkelse gjaldt kulturbruk eller -deltagelse som *publikum*, det vil si der man er mer tilskuer enn deltager, og som oftest på arenaer man har oppsøkt.

Spørsmål 5 i undersøkelsen lød: *Hvor mange ganger har du besøkt følgende tilbud eller arrangement de siste 12 månedene? Skriv 0 (null) dersom du ikke har besøkt et tilbud.*

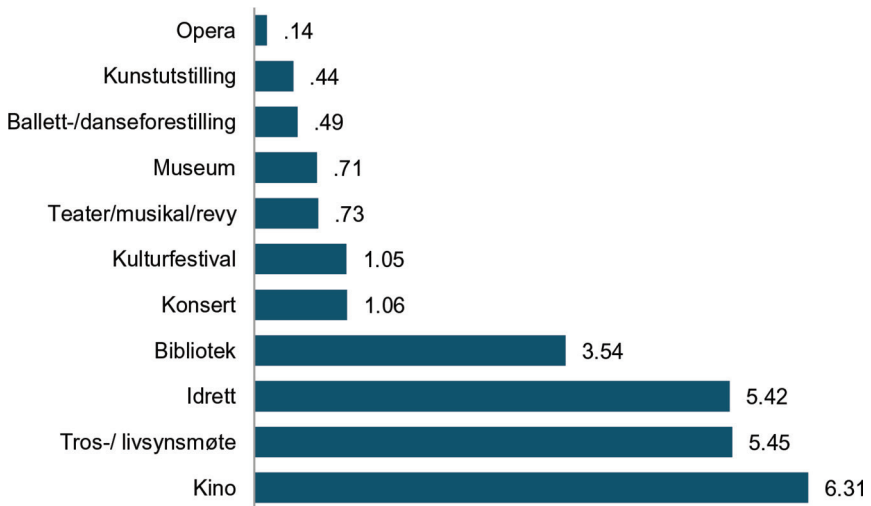
Her brukte vi altså de samme kategoriene for kulturbruk som Statistisk sentralbyrå opererer med i sine Kulturbarometre. I tillegg delte vi inn svarkategoriene i deltagelse på fritiden og deltagelse i skoletiden. Dette skyldtes at vi ønsket å skille mellom den kulturbruk som foregår i skole-regi, blant annet gjennom Den kulturelle skolesekken, og den kulturbruk som i større grad er selvvalgt.

Den mest relevante kategorien i denne sammenhengen er *besøk på ulike kulturtilbud på fritiden*. Figur 4.4 viser andelen av elever som har besøkt et gitt kulturtilbud på fritiden i løpet av de siste 12 månedene.

Figur 4.4. Deltagelse i kulturtilbud på fritiden siste 12 måneder.

Hvis vi så setter opp en oversikt over *antallet* besøk på ulike tilbud i samme periode, får vi følgende oversikt. Figur 4.5 viser antallet besøk på de samme kulturtilbudene i løpet av de siste 12 månedene.

Figur 4.5. Antall besøk siste 12 måneder, på fritiden. Gjennomsnitt.

Selv om det er noen variasjoner, er rekkefølgen på tilbudenes popularitet tilnærmet den samme, både når det måles etter antall besøk og andel besøk i løpet av de siste 12 månedene. Målt i antall besøk er de fem mest

brukte tilbudene kino, tros- og livssynsmøte, idrettsarrangement, bibliotek og konsert. Målt i andel besøk er de fem mest brukte tilbudene kino, idrettsarrangement, bibliotek, tros- og livssynsmøte og konsert.

Noen kommentarer bør knyttes til disse resultatene. Noe av det som er overraskende ved denne fordelingen, er hvordan tros- og livssynsmøter plasserer seg i oversikten. I antall besøk plasseres disse som det andre mest populære tilbudet, mens det er det tredje mest populære tilbudet for andel besøk siste 12 måneder. En nærliggende forklaring på dette kan være at denne aldersgruppen er i konfirmasjonsalder, og at svært mange av dem trolig har fulgt en eller annen form for konfirmasjonsundervisning i den perioden undersøkelsen ble gjennomført. Konfirmasjonsundervisning har ikke vært en kategori i skjemaet for aktiviteter, men mange av elevene kan ha regnet denne undervisningen som hjemmehørende i kategorien tros- og livssynsmøter. De fleste av kategoriene for kulturaktiviteter er relativt selvforklarende, med et mulig unntak nettopp for denne kategorien. Som nevnt har vi for disse spørsmålene benyttet oss av de samme kategoriene for kulturbruk som SSB bruker i sitt Kulturbarometer. Det gjør også at det er mulig å sammenligne disse resultatene med de nasjonale data som samles inn og publiseres av SSB. I det sist publiserte kulturbarometeret fra SSB (Vaage, 2017) er fordelingen av bruk av kulturtilbud siste 12 måneder som vist i tabell 4.5.

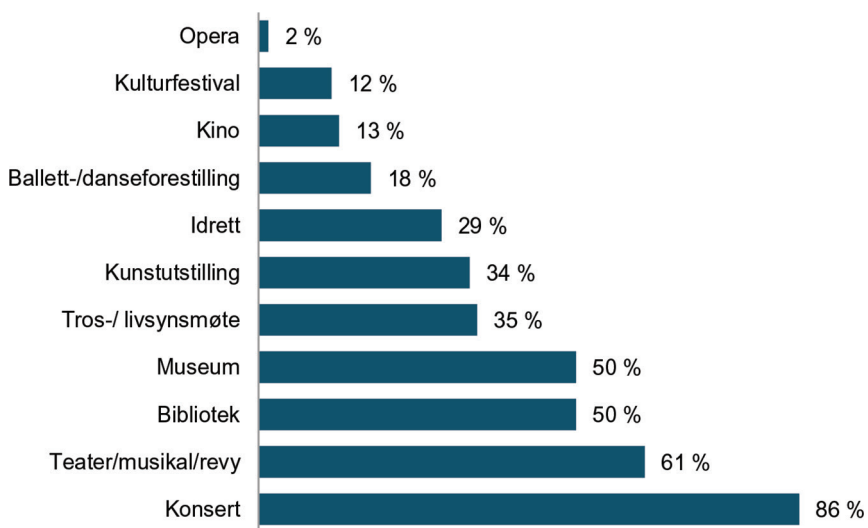
Tabell 4.5. Besøk på ulike kulturtilbud, prosent av befolkningen. Kilde: Vaage 2017.

Kulturtilbud	Brukt siste 12 måneder	Aldersgruppe 9-15
Kino	72	91
Konsert	62	55
Idrettsarrangement	55	70
Teater/musikal/revy	50	58
Folkebibliotek	46	68
Museum	44	54
Kunstutstilling	36	35
Tros-/ livssynsmøte	36	52
Kulturfestival	32	25
Ballett-/danseforestilling	14	25
Opera/operette	8	7

I Norsk kulturbarometer er det også mulig å skille ut kulturbruksmønstrene for enkelte aldersgrupper. Hvis vi sammenligner resultatene fra

spørreundersøkelsen med svarene fra aldersgruppen 9–15 år i Kulturbarometeret,¹ ser vi at samsvaret er nokså stort. Kino er det mest brukte tilbudet, mens opera er det minst brukte tilbudet, slik vi kanskje kunne forvente. Samtidig er det noen klare forskjeller her, f.eks. i andelen som har besøkt en kulturfestival. Noen av disse forskjellene kan tilskrives et større aldersspenn i SSBs tall, mens andre kan knyttes til at SSB-svarene ikke skiller mellom kulturtilbud innenfor og utenfor skoletiden. Dette er ikke uvesentlig for elever i den norske grunnskolen.

På spørsmålet om bruk av ulike kulturtilbud ble elevene bedt om å svare i to kategorier – både på skolen og i fritiden. I utgangspunktet vil de fleste kulturtilbud innenfor skoletiden dekkes av Den kulturelle skolesekken, og oversikter over dette kulturtilbudet vil kunne hentes fra DKS' rapportering og statistikk. Vi har inkludert spørsmål om kulturbruk i skoletiden for å kunne skille mellom de to kategoriene og for å kunne sammenligne. Figur 4.6 viser en oversikt over andelen elever som har deltatt i ulike kulturtilbud i skolen:

Figur 4.6. Andel deltagelse i kulturtilbud, i skolen.

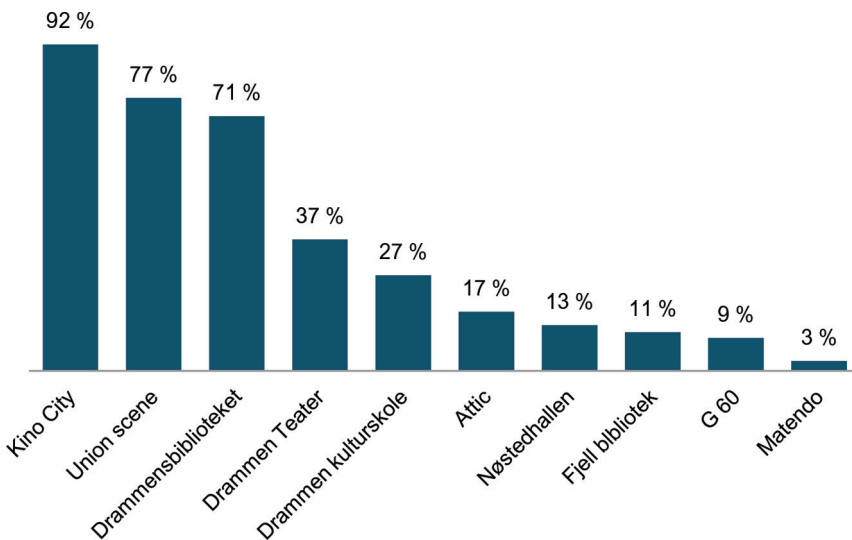
¹ En mulig svakhet i dataene fra Kulturbarometeret er at antallet respondenter innenfor denne aldersgruppen er 430, som er et relativt lavt tall for å være representativt for hele den norske befolkningen innenfor dette aldersspennet.

Lokale arenaer

Et av formålene med å iverksette undersøkelser som den vi gjennomførte i Drammen, er å kunne skaffe kunnskap også om de mer spesifikke kulturtilbudene og arenaene i et lokalmiljø.

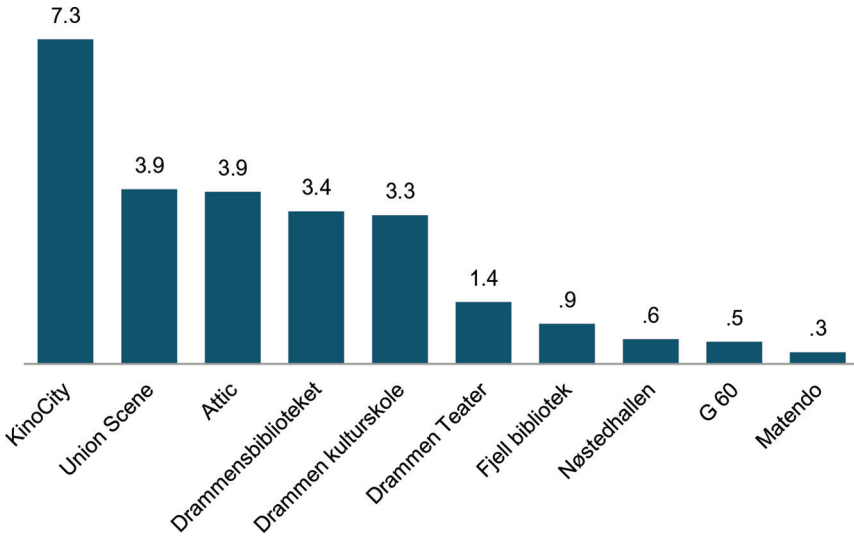
I spørsmål 11 spurte vi elevene om hvor mange ganger de hadde besøkt spesifikke lokale kulturarenaer de siste 12 månedene. De arenaene som ble inkludert i spørsmålet, var KinoCity, Union Scene (konsertarena m.m.), Drammensbiblioteket, Drammens Teater, Drammen kulturskole, Attic (dansestudio), Nøstedhallen (skatepark/aktivitetshall), Fjell bibliotek, G6o (kommunalt kulturverksted) og Matendo (privatdrevet dans-/kulturverksted). Også her kan vi presentere resultatene på to ulike måter – både som andel av elevene som oppgir at de har besøkt de ulike arenaene, altså som svarer over o på antall ganger, og som oversikt over gjennomsnittlig antall besøk.

Figur 4.7 viser andel av elevene som har besøkt de lokale arenaene siste 12 måneder.

Figur 4.7. Andel besøk, lokale arenaer.

Hvis vi fordeler svarene på gjennomsnittlig antall besøk, blir resultatet slik vi ser i figur 4.8.

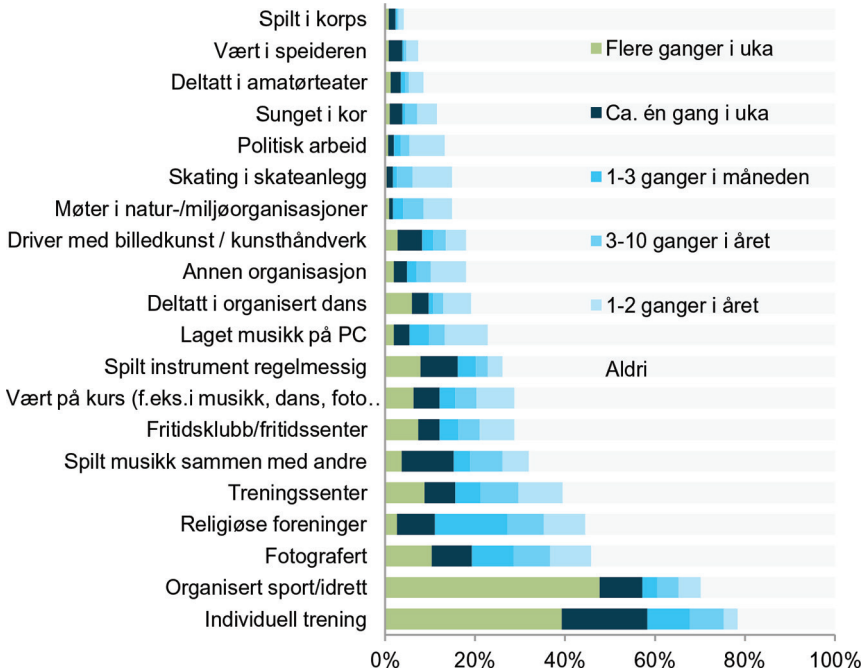

Figur 4.8. Gjennomsnittlig antall besøk, lokale arenaer.

Egenaktivitet

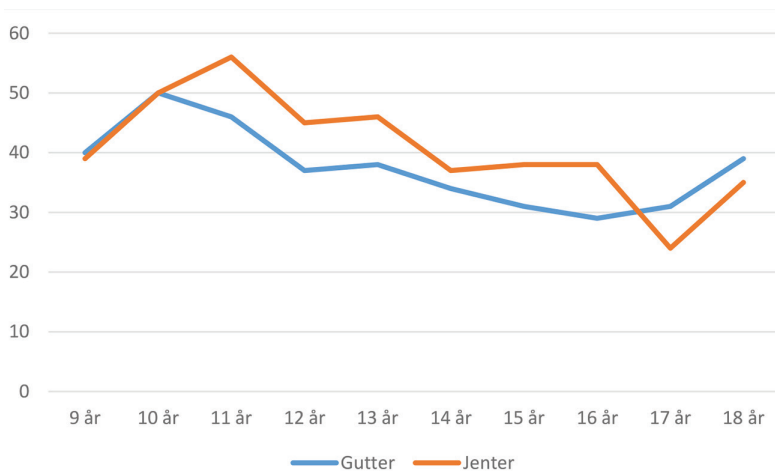
I undersøkelsen har vi forsøkt å dekke både kulturbruk i betydningen kultur opplevd som publikum og kultur som egenaktivitet: både tilskuere og deltagere. Som nevnt har vi for egenaktivitet benyttet oss av et bredt kulturbegrep, som også inkluderer fritids- og idrettsaktiviteter. I spørsmålet om egenaktivitet i løpet av det siste året ble elevene bedt om å angi hyppigheten av de ulike aktivitetene, fra «aldri» til «flere ganger i uka». Figur 7 viser hvordan svarene fordelte seg.

Denne figuren gir en viss oversikt både over utbredelse og frekvens på ulike aktiviteter i denne gruppen. Det er noen mønstre som fortjener en nærmere kommentar. For det første viser oversikten at ulike typer fysisk aktivitet/trening er den overlegent viktigste fritidsaktiviteten blant 9.-klassingene, dersom vi tar utgangspunkt i denne listen. Nesten 80 % driver individuell trening, og nesten 70 % driver med en eller annen form for organisert idrett. Blant de mer rendyrkede kulturelle aktivitetene er fotografering mest utbredt, men her har det altså vært opp til ungdommene selv å definere hvilken type fotografering som de oppfatter som inkludert i et begrep om fotografering som fritidsaktivitet. Videre ser vi at rundt 30 % spiller musikk sammen med andre med jevne eller ujevne mellomrom.

Figur 4.9. Egenaktivitet. Hyppighet av ulike aktiviteter.

Det er et kjent og ofte debattert faktum at frafallet fra ulike organiserte aktiviteter er høyt når barn kommer i tenårene og blir ungdom. Figur 4.10, hentet fra Medietilsynets undersøkelse om barn og medier, illustrerer tydelig hvordan det er en klar nedgang i fritidsaktiviteter fra 12- til 18-årsalderen:

Figur 4.10. Faksimile fra Medietilsynet 2018.

For å få noe informasjon om hvordan dette artet seg i Drammen kommune, stilte vi to spørsmål om frafall i undersøkelsen: Har du sluttet med noen av de følgende aktivitetene, og: Hva var grunnen til at du sluttet?

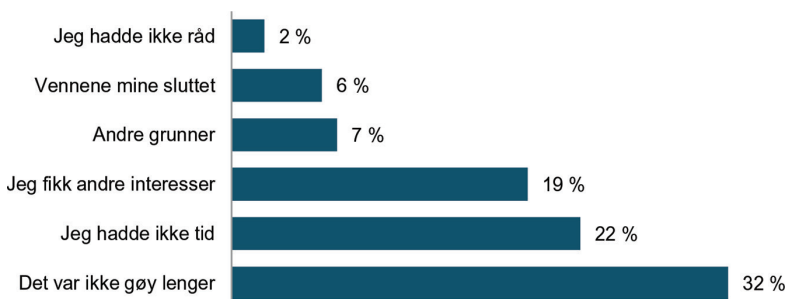
Svarene fordelte seg som vist i figurene 4.11 og 4.12.

Figur 4.11. Andel som har sluttet med de angitte aktivitetene.

Denne oversikten inneholder en kombinasjon av informasjon som kan være utfordrende å tolke, men vi kan merke oss den høye andelen som har sluttet med organisert sang (kor) eller dans. Dette er trolig delvis en alders-effekt, og delvis et mål på hvor stor *turnover* det er på disse aktivitetene.

På spørsmålet om hvorfor elevene hadde sluttet, fordelte svarene seg som vist i figur 4.12.

Figur 4.12. Oppgitt grunn til å slutte på gitte aktiviteter.

På dette spørsmålet er det en mulig feilkilde i egenrapporteringen fra elevene, f.eks. at man underrapporterer på spørsmål om økonomi, pga. det mulige stigmaet knyttet til dette. Samtidig tror vi at anonymiteten i undersøkelsen motvirker noe av det fenomenet. Vi synes det er interessant, og tror det er talende, at den klart mest brukte kategorien er den noe diffuse «Det var ikke gøy lenger». Når man blir bedt om å angi hvorfor man sluttet med en konkret aktivitet, er svaret «ikke gøy lenger», eller med andre ord, «kjedelig», et både veldig konkret og åpent svar. I enkelte aldersgrupper er kategorien «kjedelig» en universalkategori, som man samtidig bør ta på alvor.

For spørsmålet om hvorfor elevene hadde sluttet på aktiviteter, var det også en åpen svarkategori. Her er et lite utvalg av de svarene som ble gitt som «andre grunner»:

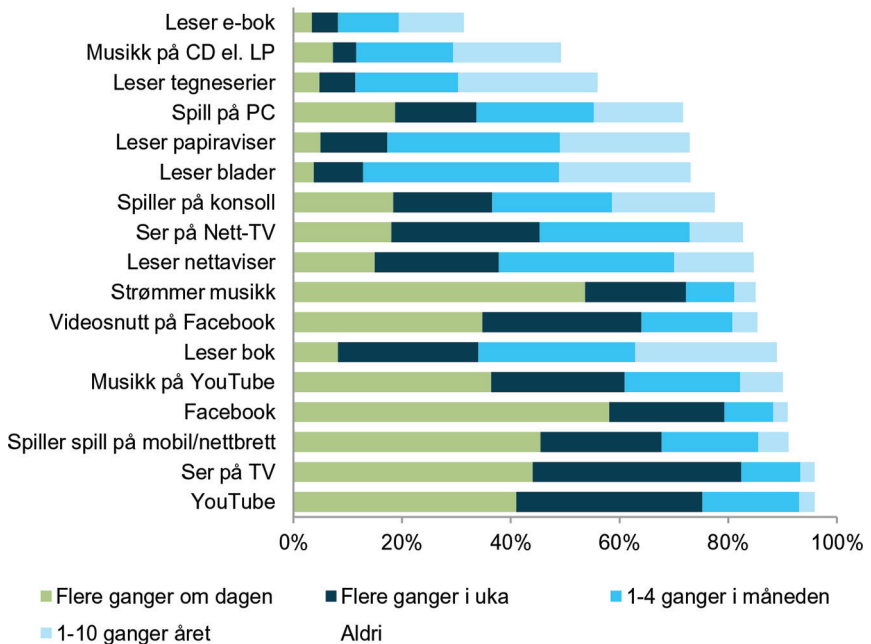
• Laget snakket bare stygt om deg, hvis ikke du gjorde noe bra på fotballen. • Fikk ikke lov • Pga. skade kunne jeg ikke være med på organisert idrett. • Ville noe litt mere profesjonelt. • Masse skolearbeid • Ville trene hjemme og ute med venner • Fordi det var med fritidsklubben. • Det var kjedelig og dritt • Vi flyttet • Det gikk konkurs • Jeg satser håndball • Jeg likte andre sporter bedre • Jeg startet på ny skole og der var det ingen av jentene som sto på skateboard. Da sluttet jeg og. Det som er dumt er at jeg likte det kjempegodt.	• Jeg har flyttet fra USA til Norge og jeg har prøvd med dans og teater her, men jeg liker ikke kursene fordi lærerne er dårlig og jeg lærer ingen ting. Kursene var mye bedre og gøy i US • Fotball tok opp mye av fritiden min • Gadd ikke å øve • Fikk en skade i kneet, så jeg måtte slutte fordi treningen innebar mye hopping på trampoline. • Orket ikke • Vokste vekk fra noen av interessene som jeg gikk i før. • Var for få på partiet • Ingen av vennene drev med aktivitetene

Som vi ser, gjelder de fleste av disse svarene idrettsaktiviteter. Dette skyldes nok at organisert idrett både er den vanligste aktiviteten og den aktiviteten med mest *turnover*, som flest har sluttet med.

Mediebruk

I tillegg til egenaktivitet på fritiden ønsket vi også å kartlegge det kan vi kan samle under tittelen *mediebruk*. Her stilte vi spørsmål både om hyppighet i bruk av ulike typer medier og medietilbud, samt om anslått tidsbruk på de ulike mediene.

I figur 4.13 ser vi en oversikt over hvordan elevene svarte på hvor ofte de bruker de ulike mediene og tilbudene.

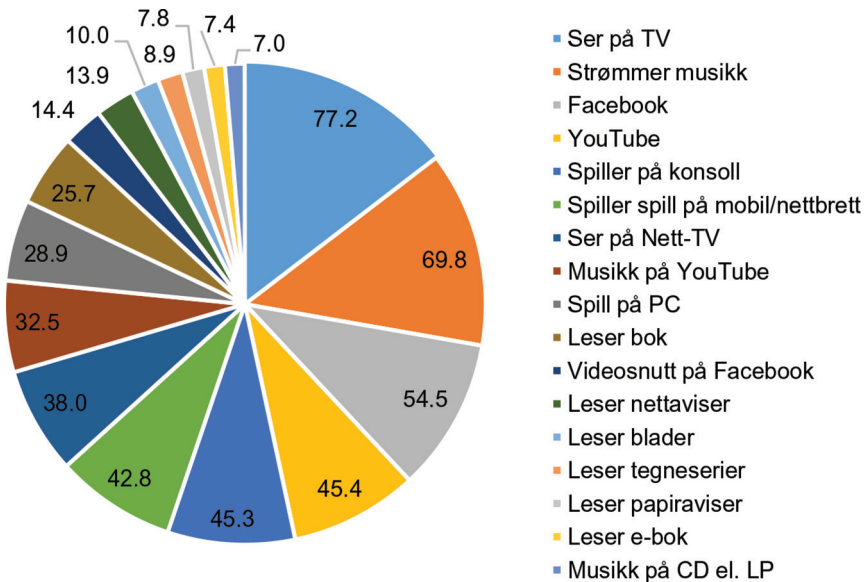
Figur 4.13. Mediebruk, hyppighet.

Det er mange mulige kommentarer man kunne knyttet til disse tallene. Det mest iøyenfallende er kanskje også det minst overraskende. Det gjelder den skjermbaserte kulturens dominans. YouTube er, ved siden av TV, det viktigste mediet for mediebasert kulturkonsum i denne aldersgruppen. Slik sett gir denne undersøkelsen et solid empirisk grunnlag for mer allmenne antagelser om den skjermbaserte kulturens betydning. Mobilbaserte spill og Facebook er også blant de viktigste og jevnligste medieaktivitetene. Samtidig tyder disse svarene på at den analoge boka på ingen måte er forlatt blant denne aldersgruppen. Det er bare litt over 10 % som svarer at de aldri leser en bok.

En nyere trend som disse resultatene ikke dokumenterer, er den synkende betydningen av TV-mediet for denne aldersgruppen. Særlig har såkalt lineær TV, altså TV-sendinger som sendes i et fastsatt programskjema, blitt et langt mindre viktig og brukt medium, særlig for de yngste mediebrukerne. Tall fra Medietilsynets nyeste undersøkelse viser at YouTube og strømmetjenester har blitt langt viktigere kilder til underholdning enn TV-kanaler og tradisjonell TV. I denne undersøkelsen oppgir f.eks. kun 5 % at de dagen i forveien så på TV-kanaler i to timer eller mer (Medietilsynet 2018, s. 24).

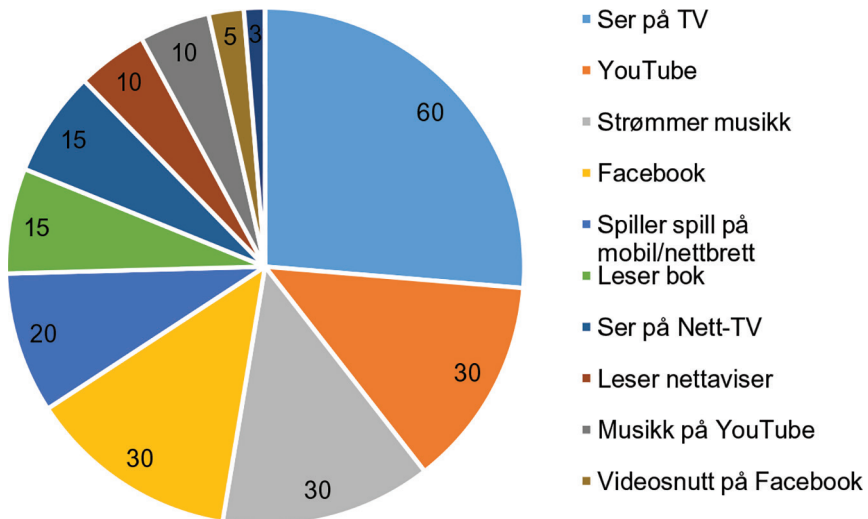
Det andre spørsmålet om mediebruk ba elevene om å angi antall minutter de brukte på disse ulike medieaktivitetene på en vanlig tirsdag. Som hjelpetekst anga vi hva ulike tidsperioder tilsvarte i minutter (2 timer er 120 minutter m.m.). Elevenes angivelse av omfang av mediebruk vil nødvendigvis være anslag med en viss usikkerhet, slik alle tidsbrukundersøkelser vil være preget av. Som tidligere nevnt ble altså usannsynlige svar på antall minutter til de ulike aktivitetene luket ut fra datasettet.

Det er interessante forskjeller i svarene om vi ser på gjennomsnitt eller median for tidsbruk på ulike medier. Figur 4.14 viser gjennomsnittlig tidsbruk for alle svar på dette spørsmålet.

Figur 4.14. Tidsbruk ulike medier «en helt vanlig tirsdag». Minutter, gjennomsnitt.

Figur 4.15 viser hvordan svarene fordeler seg når *medianen* regnes ut:

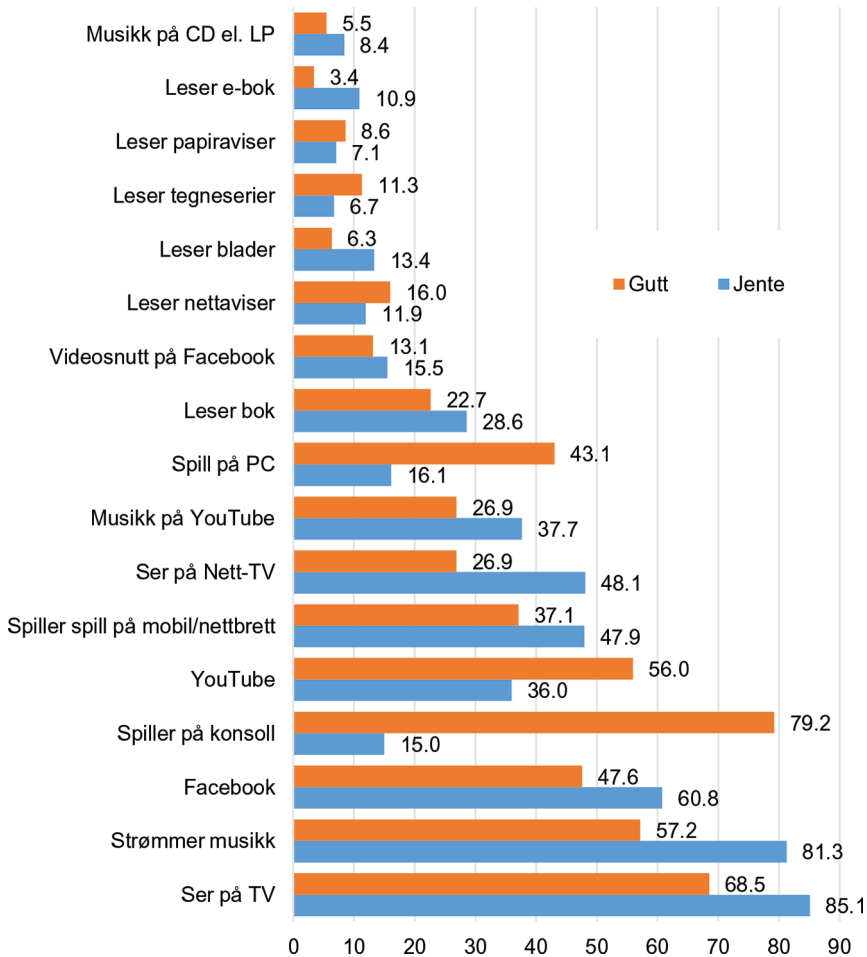

Figur 4.15. Tidsbruk ulike medier «en helt vanlig tirsdag». Minutter, median.

En utregning av gjennomsnitt består altså av summen av brukte minutter, delt på summen av respondenter. En utregning av median for tidsbruk viser tidsbruken til den (fiktive) brukeren som plasserer seg i midten av brukerne, det vil si, til den brukeren som deler gruppen av brukere i to like deler. Der det er store forskjeller på median og gjennomsnitt, kan dette f.eks. skyldes at det er noen uforholdsmessig høye tall (f.eks. for tidsbruk), som trekker opp det matematiske gjennomsnittet.

Noe av grunnen til at median og gjennomsnitt gir så vidt forskjellige resultater i denne undersøkelsen, er knyttet til ulike bruksmønstre mellom gutter og jenter. Siden det er flere jenter enn gutter som har besvart undersøkelsen, vil nødvendigvis medianbrukeren være en jente. Med andre ord er det relevant å etterspørre kjønnsforskjeller mer systematisk. Fig. 4.16 viser hvordan bruken av de ulike mediene rapporteres når vi skiller jentenes fra guttenes svar.

Som vi kan se, følger mediebruk/tidsbruk et ikke overraskende mønster: Det er ganske tydelige kjønnsforskjeller i materialet. De tydeligste gjelder PC- og konsollspill, der guttene er langt mer aktive enn jentene. Guttene bruker også YouTube mer, mens jentene er mer aktive brukere av f.eks. Facebook, nett-TV og musikkstrømming. Dette er også et mønster

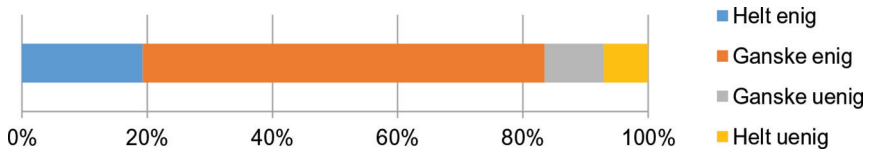
Figur 4.16. Mediebruk, «en vanlig tirsdag». Minutter, gjennomsnitt, fordelt på kjønn.

vi kjenner igjen fra andre undersøkelser: Guttene er langt mer ivrige dataspillere, mens jentene er mer aktive enn guttene på sosiale medier.

Vurdering av kulturtilbud

Den avsluttende delen av undersøkelsen inneholdt spørsmål der elevene ble spurt om deres vurderinger av og kjennskap til ulike kulturtilbud, spesielt lokalt. I tillegg ble de også spurt om hva som eventuelt kunne gjøre at de ville begynne å bruke tilbud som de ikke brukte pr. i dag.

Det første spørsmålet i denne delen ba elevene angi hvor enige de var i følgende påstand: *Drammen har et bra kultur- og fritidstilbud til ungdom på min alder*. 17 % av elevene hadde ingen mening om dette spørsmålet, og disse svarene er ikke inkludert i figur 4.17 nedenfor. De resterende elevene fordelte oppfatningene sine som vist slik:

Figur 4.17 Holdninger til utsagnet «Drammen har et bra kultur- og fritidstilbud til ungdom på min alder».

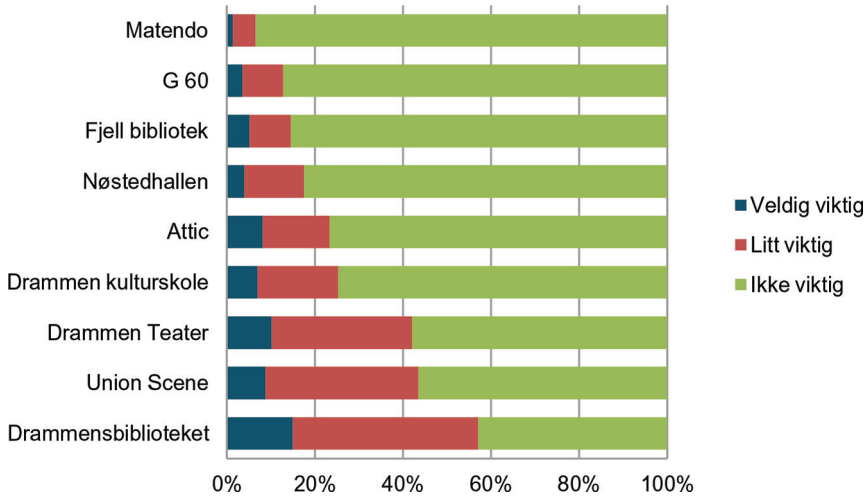
Dette resultatet er interessant, og det er fristende å kalle det overraskende positivt, særlig sett i lys av svar i andre deler av undersøkelsen. Over 80 % av de som har en mening om dette utsagnet, er helt eller ganske enig i det. Det vil si at et betydelig flertall av de spurte ungdommene kan se ut til å være positive til det samlede kultur- og fritidstilbudet i Drammen. Samtidig må dette svaret holdes opp mot andre svar, og det vil være riktigere å si at mange er ganske fornøyde, mens de også gjerne ønsker endringer i og utvidelser av tilbudene, som vi skal se i noen av de neste spørsmålene.

Betydning av lokale arenaer

Som vist ovenfor spurte vi både om generell bruk av ulike kulturarenaer og tilbud, og om bruk av et utvalg lokale tilbud. I forlengelsen av det sistnevnte spørsmålet spurte vi også om hvordan de vurderte den personlige betydningen av disse lokale arenaene. Var de viktige, litt viktige eller ikke viktige? Fig. 4.18 viser hvordan elevene vurderte hvor viktig de ulike arenaene var.

Med utgangspunkt i den oppgitte listen over arenaer, er det Drammensbiblioteket som blir vurdert som den viktigste arenaen. Nærmere 60 % av ungdommene krysser av for at Drammensbiblioteket er litt eller veldig viktig. For Union Scene og Drammens Teater er tallene litt over 40 %.

Dette resultatet er det viktig å holde opp mot *antallet* brukere de ulike arenaene har. Dette er ikke noe mål på hvor viktig det enkelte tilbud er for den enkelte bruker, men snarere et mål på hvor mange de ulike tilbudene er viktige eller litt viktige for. Det vil f.eks. si at selv om tilbud som

Figur 4.18. Vurdering av viktighet, lokale arenaer.

Matendo og G60 ikke ser ut til å være så viktige i rene tall, kan de være svært betydningsfulle for de brukerne som bruker disse tilbudene. I motsatt retning er det altså slik at selv om det gjennomsnittlige antall besøk på Drammens Teater kun er 1,4 besøk siste 12 måneder, mener over 40 % av de som svarer, at arenaen er litt eller veldig viktig.

Niendeklassingenes kultur- og mediebruk oppsummert

I dette kapittelet har vi presentert noen av resultatene fra vår undersøkelse blant ungdomsskoleelever i Drammen. Spørsmålene som ble stilt, handlet om hvilke kulturarenaer de bruker som tilskuere, hvilke lokale arenaer som er viktige for dem, hvilke aktiviteter de driver med selv, hvilke medier de bruker i hvilket omfang og hvordan de vurderer kultur- og fritidstilbudet for sin aldersgruppe.

Vi ser for det første at kulturdeltagelsen som *publikum*, det vi kanskje kan kalle tradisjonell kulturbruk, et godt stykke på vei samsvarer med den vi kjenner fra de landsomfattende og generelle undersøkelsene av kulturbruk fra SSB. De mest brukte tilbudene er kino og idrettsarrangement (som tilskuer), og de minst brukte er opera og ballett-/danseforestilling. En svakhet med tallene fra SSB er imidlertid at de ikke skiller mellom

kulturbruk i og utenfor skolen. For kulturbrukerne i barneskolealder er dette en vesentlig forskjell. Den kulturelle skolesekkens omfang gjør at de aller fleste elever har vært publikum på et eller flere kulturtilbud i løpet av de siste 12 månedene, som er tidsrommet som denne delen av undersøkelsene dekker. Svarene i vår undersøkelse viser tydelig hvilken betydning DKS har hatt for disse tallene. Det er f.eks. 44 % som sier at de har vært på en konsert på fritiden i løpet av de siste 12 månedene, mens det er hele 86 % som sier de har vært på en konsert i skoletiden. På samme måte er det over 60 % som sier de har vært på en teaterforestilling på skolen, mens bare 28 % som har vært på en forestilling på fritiden. Med andre ord er det liten tvil om at det er Den kulturelle skolesekken som er den viktigste leverandøren av levende musikk og scenekunst til barn og ungdom, både i Drammen og i resten av landet.

Svarene på spørsmål om egenaktivitet viser at den aller mest brukte aktiviteten for disse ungdommene er trening – enten som individuell trening eller som organisert idrett. Det er også mange som oppgir at de driver med fotografering, og omtrent en tredjedel som har spilt musikk sammen med andre med jevne eller ujevne mellomrom. Svarene om mediebruk viser, ikke overraskende, at skjermbaserte medier dominerer for denne aldersgruppen, både i hyppighet og i tidsbruk. Dette er dominert av YouTube, TV og mobilbruk. Samtidig antar vi, med støtte i nyere, nasjonale undersøkelser, at det siden denne undersøkelsen har skjedd en forskyvning i betydning mellom disse mediene, i favør av YouTube og sosiale medier, og i disfavør av tradisjonell, lineær TV-kikking. Tallene for mediebruk viser også et tydelig kjønnsmonster for noen av mediene. Jenter ser mer på TV, strømmer mer musikk og er mer på sosiale medier enn guttene. Guttene spiller langt mer spill på PC og spillkonsoll enn jentene.

Disse resultatene tegner et bilde av en aktiv gruppe ungdommer, hvor mange driver med fysisk aktivitet og mange er aktive skjermbrukere. De opplever mye kultur gjennom skolen, men også en god del på fritiden. De er ivrige kinogjengere, og en del av dem er også aktive brukere av biblioteket. De er relativt positive til kultur- og fritidstilbudet i kommunen, selv om de også har klare meninger om et visst forbedringspotensial, som er noe av det vi skal se nærmere på i neste kapittel.